

Slí ~ Hälsans Stig

FALUN

Välkommen till Hälsans Stig, en härlig slinga i omväxlande miljö med varje kilometer utmarkerad. Börja din promenad var du vill och räkna själv ihop hur många kilometer du tillryggalagt. Östanfortsslingan är 4 km och Tiskenslingan är 3 km lång.

1995 upprättade Irland den första Hälsans Stig (Slí na Sláinte). Tanken är att inspirera till motion för folkhälsans skull.

Vid eventuella frågor om underhåll av slingan, kontakta Falu kommun tel 023 - 830 00.

Hälsans Stig i samarbete med Hjärt- och Lungsjukas förening i Falun. Alla Hälsans Stig-kartor finns på Hjärt- och Lungsjukas Riksförbunds hemsida: www.hjart-lung.se

TECKENFÖRKLARING

- Hälsans Stig
- Förbindelseväg
- Km-stolpe
- Infotavla
- Parkering
- Busstation
- Järnvägsstation
- Sjukvård
- Turistinformation
- Museum
- Kulturminne
- Café
- Matservering
- Busshållplats
- Bensinstation
- Toalett
- Småbåtshamn
- Bangolf
- Träningsredskap
- Utsiktplats
- Boule

FALU KOMMUN

Landstinget DALARNA

HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Hälsans Stig Falun invigdes 2006-06-13

Sevärt runt Hälsans Stig i Falun

ÖSTANFORSSLINGAN

Vattendraget mellan sjöarna Varpan och Tisken benämns i det övre loppet **Östanforsån** och i det nedre **Faluån**. Ån var förr en viktig transportled. Den äldsta båttrafiken bedrevs med segelskutor och var förknippad med gruvhanteringen.

I **Östanfors** bodde främst gruv- och hyttarbetare och småhantverkare. Från 1700-talet befolkades stadsdelen även av bergsmän. På Blindgatan ligger konstnären Carl Larssons stadsgård och etsarstuga intill varandra. Carl Larsson köpte gården 1907 och etsarstugan ett år senare. Han dog i etsarstugan 1919.

Herrhagen var på 1600-talet en hage som tillhörde Borns hyttegård (även kallad Gamla Herrgården). En del av invånarna i Östanfors hade också sina kålgårdar här. Det nuvarande bostadsområdet byggdes på 1970-talet.

Vid **Stenvalvsbron** började den gamla landsvägen som gick till norra Dalarna och till Röros i Norge. Stenvalvsbron med sina två spann är från 1700-talet och användes t o m 1937. Idag fungerar den som gång- och cykelbro.

På sjön **Varpan** gick båttransporter från Bergsgården och Österå. Sjön var även vintertid en viktig transportled, då med häst och släde.

Stadsdelen **Bojsenburg** har sitt namn efter källarmästare Adolf Wilhelm Renströms sommarställe. Det egenartade namnet är troligen hämtat från en plats i norra Tyskland. Åren 1917-1966 var Bojsenburg Falu stads koloniträdgårdsområde. Bostadsområdet Bojsenburg byggdes i mitten på 1970-talet.

I stadsdelen **Britsarvet** har det i äldre tid funnits en bergsmansgård. Det medeltida namnet på gården var Bredsarvet. Faluns första handelsträdgård startade här 1843 och fanns kvar till 1963. Största delen av ägorna inköptes så småningom av Falu stad för att ge plats åt bostadsbebyggelse.

På Kålgården hade stadens invånare sina kålodlingar i äldre tid. Vid **Kvarnbron** uppfördes 1904 ett kallbadhus som fanns kvar till 1939. År 1935 byggdes det modernare Kålgårdsbadet längst ut på Kålgårdsudden. Det revs 1974.

TISKENSLINGAN

År 1859 öppnade **järnvägslinjen** Gävle-Falun. Tjugo år senare fick Falun järnvägsförbindelse med Göteborg via Borlänge.

En sluss anlades på 1700-talet i den lilla å som förbinder sjön Tisken med sjön Runn. Den nuvarande slussen är från 1856. Denna väg fraktades malmskutor från Kopparvågen ut i sjön Runn. **Slussen** stängde 1982.

Kvarnberget har fått sitt namn av de kvarnar som förr låg uppe på berget. Namnet är känt sedan 1600-talet. I början på 1950-talet uppfördes här ett modernt bostadsområde med ca 500 lägenheter.

Redan 1898 hölls den första baktävlingen vid Kvarnberget. 1907 uppfördes en hoppbacke med värmestuga samt läktarplatser för 200 personer. Idrottsplatsen **Kopparvallen** invigdes 1910 och hette fram till 1933 Kvarnbergets idrottsplats. Kopparvallen byggdes om 1956.

Elsborg anlades på 1640-talet och var gruvarbetarnas stadsdel. Gatorna är anlagda enligt en rutnätsplan som var karaktäristisk för tiden. Gruvarbetarnas stugor byggdes i allmänhet med gavlarna mot gatan för att spara tomtplats. Här ligger också revykungen Ernst Rolfs födelsehus som idag är museum. Selma Lagerlöf bodde på Elsborg under några år i början på 1900-talet och inspirerades av miljön bl a till novellen Meli.

KOPPARBERGS KYRKA

Kyrkan uppfördes troligen på 1400-talet. Det var bergsmännens kyrka och betraktas idag som Faluns äldsta byggnad.

KRISTINE KYRKA

Kyrkan ligger vid Stora torget och byggdes år 1642-1655. Sin nuvarande tornspira fick den 1864.

KOPPARBERGET, GRUVAN

Den 8 dec 1992 gick en tusenårig svensk tradition i graven. Kopparbrytningen i Falu Gruva upphörde från och med denna dag. Idag är gruvans enda industriella produkt pigment för framställning av Falu Rödfärg.

*Hälsans Stig i Falun har producerats av
Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund
i samarbete med Falu Kommun.*

*I framtidsplanerna ingår att knyta ihop de två slingorna.
Frågor om Hälsans Stig besvaras av Falu Kommun, tel vx 023 - 830 00*

HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

*Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund
Box 9090, 102 72 Stockholm,
08-55 606 200, www.hjart-lung.se*